

Adam și Eva – Liviu Rebreanu

ÎNCEPUTUL

Odaia era albă ca un culcuș de fecioară. Apusul își filtra agonia prin două ferestre înalte, schițând pe parchet două romburi de lumină portocalie, care cuprindeau picioarele patului într-o îmbrățișare tremurătoare.

Un miros straniu de albeață respirau pereții proaspăt văruiți și se cernea în unde subțiri pe măsuța cu trei scaune dintre ferestre, pe soba de teracotă din colț, pe noptiera de la căpătâiul patului și chiar pe jilțul de paie în care veghea sora de caritate Dafina, îmbrăcată în șorț alb, cu bonetă albă pe creștet și cu o cruciuliță roșie între sâni plini de sănătate. Din unghere răsăreau umbre sfioase, cenușii, înaintau domol și, apoi, brusc, se stingeau, – speriate parcă de tăcerea deasă ce căptușea odaia și înghițea tic-tac-ul grav al pendulei atârnată deasupra calendarului, pe fâșia de zid dintre cele două geamuri.

Dafina ședea neclintită, cu mâinile în poală, pe ziarul împăturit frumos, privind la bolnavul care zăcea cu brațele întinse peste invelitoarea albă, capul înfășurat într-un pansament alb din care i se vedea numai fața de ceară, vrâstată cu trei linii negre paralele – sprâncenele, genele și mustățile. Pleoapele-i închise păreau niște pete violete, iar buzele cărnoase erau atât de palide ca de-abia i se deosebeau marginile.

În ochii surorii de caritate mocnea induioșare și nedumerire. Compătimea pe bietul bolnav cu toată pasiunea, mai ales de când descoperise că e victima unei drame amoroase. Era foarte blândă și tot atât de sentimentală. Cărlionții aurii, răzvrățiți îi alintau obrajii rumeni, și ochii ei leneși, albaștri, pâlpâiau în lacrimi. Colega pe care a schimbat-o azi dimineață i-a șoptit în grabă ca pacientul e un profesor mare, că a fost impușcat de un muscal gelos, că l-au adus aseară târziu aci, la Sanatoriul Sf. Maria, și că doctorul Filoștrăț e tare infuriat, ceea ce înseamnă că șansele de scăpare sunt puține...

Pentru Dafina, fire lacomă de iubiri romantice, cuvintele tovarășei fură ca un bob de sare pe o rană vie; inima îi sfârâia de curiozitate. Dorea amănunte, multe, minunate, și nu venea nimeni să i le dea. Bolnavul nu se clintise toată ziua; nici când i s-a schimbat pansamentul n-a deschis ochii. Pe foaia de temperatură, cu litere caligrafice, scria doar numele: Toma Novac.

A avut mari speranțe în *Universul* pe care i l-a strecurat, spre amiază, tovarășa. „Drama din Strada Albă” însă era lichidată în câteva rânduri seci. Dafina le-a citit și răscitit, căutând înțeleșuri tainice în frazele convenționale. Negăsind ce râvnea, sufletul i se scâldea într-o tristețe sură în care pluteau, ca firicele destrămate dintr-o țesătură veche, cuvintele tipărite: „Ieri, pe la orele șapte seara, în Strada Albă nr. 7, emigrantul rus Ștefan Alexandrovici Poplinski, stabilit de curând în Capitală, venind de la Berlin unde se refugiase în urma revoluției, a tras patru focuri de revolver asupra d-lui Toma Novac, bine cunoscutul profesor de la Universitatea din București. Cauza crimei pare a fi eterna gelozie. Din primele cercetări ar rezulta că simpaticul profesor a fost surprins în flagrant delict de adulter cu tânăra și frumoasa soție a străinului gelos. Toate patru gloanțele au lovit în plin, încât profesorul Novac, transportat grabnic la sanatoriul doctorului Filoștrăț, se află în agonie. Numai o minune i-ar mai putea salva viața. Criminalul a fost arestat. Doamna a scăpat neatinsă, alegându-se doar cu spaima. Crima a produs o senzație imensă, deoarece asasinul este descendentul unei familii mari; se zice chiar că ar fi baron, în Capitală avea puține cunoștințe. Era hotărât să rămâie definitiv în țară, frumoasa lui soție fiind originară din Basarabia, unde se spune că ar avea moșii străvechi...”

Dar cum e eroina? Și cum s-au cunoscut, cum s-au iubit, cum au fost surprinși? Apoi criminalul?... Întrebările o frământau pe Dafina în jilțul de paie ca într-un scaun de tortură. Începe să-și mai astâmpere setea cântărind pe eroul dramei. Îi plăcea. Își zicea că merită să fie iubit și de o contesă. Îi iubea.

Pe urma, ii veni sa citeasca iar, mai atent, Știrea din ziar. Poate ca totuși va descoperi vreun semn între rânduri asupra pacientului iubit. Desfașura domol gazeta și se adânci în „Crima din Strada Alba”. Atunci, Toma Novac ridica pleoapele ca și când s-ar fi trezit dintr-un somn fara visuri. O durere uniformă îi infașura tot corpul. Lumina moale îi ustura ochii mari, negri, cu o lucire stranie, cu bulbii roșii ca inecați în sânge. Yazu întâi pendula dintre ferestre: limba se legana rar, greoi, fara zgomot, iar cadranul pareea spalacit, de nu putea distinge nici cifrele, nici minutarele. Dedesubt inasa, pe calendarul de perete, citi ușor un Șapte negru arab și altul roșu roman.

„Ciudat calendar!” îi trecu prin minte. „Si luna e scrisa cu cifre... N-am mai pomenit...”

Si numaidecât își zise, parc-ar fi vrut sa-și controleze luciditatea:

„Ziua a Șaptea din luna a Șaptea... Coincidenta!... Care-i luna a Șaptea...”

În aceeași vreme inasa, privirile ochilor imobili lunecau, mirate și întrebatore, de ici-colo:

„Unde sunt?... Ce s-a întâmplat?”

Pe frunte simtea o bandă de fier ce-i apăsa teasta. Se gândi sa întinda bratul, sa-și pipăie

capul. Încercarea de mișcare i-o reteza din începuturi o navala de durere care-i stârni un geamat scurt, nabușit. Geamatul apoi scormoni alte dureri, ca niște cutite infipte deodata creștându-i trupul în mii de locuri, încât nu mai îndrazni nici sa închida ochii.

Dafina auzi suspinul ca prin vis, se spaimânta, scapa ziarul din mâini, sari în picioare și murmurs buimacita, apropiindu-se de pat:

ⓉDoriți ceva, domnule?... O, bine ca v-ați...

Toma Novac de-abia acum o zări. Îl supara atât de rau, ca strânse repede pleoapele, uitându-și suferințele.

„Sanatoriu!” se gândi pe urma mai nedumerit, aproape mânios. „Ce caut eu aici?... Ce s-a întâmplat?”

În loc de raspunsuri, urechile lui urmăreau respirația infricoșata a surorii de caritate care ramasese uluita lângă pat. Peste un rastimp, îi auzi pașii, numai trei, foșnetul rochiei de stamba noua, pârâitul scaunului de nuiele și pe urma fâșâit de hârtie. Dafina își intocmea ziarul, clatinând din cap, cu ochii la eroul ei, al carui piept se zbuciuma ca sfârticat de o gheara nevăzuta.

În tacerea ce-și urzea din nou paienjeniișul în odaie, gândurile bolnavului pornira furtunos după explicaii. Amintirea inasași parca i-ar fi fost ranita, nu izbutea sa se infiripeze. Crâmpeie vagi îi rasareau și se stingeau în creieri, fara sa se poata incheaga într-o rânduire cu rost. Tocmai târziu se ivi, șovaitor, chipul unei femei care-și smulse numele din caleidoscopul cioburilor de imagini:

„Ileana...”

Apoi, numele porni singur, în zigzaguri vertiginoase, sa adune într-un manunchi amintirile razlete și amortite. Chipul femeii se limpezea acum: un capșor blond, cu niște ochi în care bulbucea fericirea... Îi rasari în suflet o bucurie atât de fierbinte, ca într-inasa parca i se topira indata toate durerile. O clipa. Apoi, în spatele femeii se ridica o umbra care o imbratișea, din ce în ce mai brutal, pâna când vedenia balaie se transforma într-o figura salbatica și hidoasa, cu privirea clocotitoare de ura. Pe urma, patru rabufnituri, ca lovituri de ciocan, îi rasunara în urechi, izgonind chiar farâmiturile de gânduri din creierii aprinși. Bubuiturile, mereu câte patru, se repetau tot mai repede, amalgamându-se în sfârșit într-un vâjâit prelung ce-i alerga prin oase, prin carne, prin nervi, atâtând pretutindeni focare de dureri. Apoi și vâjâitul se curma brusc, parca i s-ar fi extirpat radacinile auzului, lasând în urma doar un intunec amar în care rataceau iarași frânturi de gânduri, fără stapân, ca stropii de ploaie în noaptea vântoasa de toamna. „Acum trebuie sa mor!” îi luci în sfârșit deodata, ascutit ca o sageata.

Gândul îl întarâta intocmai ca cleștele de fier ce-i zdrobea fruntea. Ar fi vrut sa-l striveasca, dar își simtea adormite toate puterile.

„Acum trebuie sa mor!” îi juca prin creieri, staruitor, un ritm sprinten ca o sfidare.

Necutezând sa-l alunge, cauta sa se impace cu el:

„Cine se naște trebuie sa moara.”

Un zâmbet ironic li Inflori alături. Asta era o lozincă de-a lui, Imprumutată din Ințelepciunea populară. O repetase peste douăzeci de ani, tam-nesam, pretutindeni, ostentativ, deși Iși dădea seama cât e de ieftină. Și, totuși, acum parcă vorbele acestea, In ciuda ironiei, au dobândit un Ințeles nebănuț de adânc!

„Moartea e o ipoteză până In momentul când omul se pomenește In brațele ei, fără nicio speranță de Intoarcere”.

Fraza apăru nechemată, ca un răspuns la lozincă lui răsuflată, Iși aducea aminte foarte clar cum a surâs, cu o superioritate Ingâmfată, când a auzit-o Intâia oară, dar nu se putea dumeri unde a auzit-o și cine a rostit-o? Silindu-se să descopere In trecut pe cel ce a spus fraza, se Imbulzi iar, poruncitor, gândul:

„Acum trebuie să mor”.

Atât de poruncitor astă dată, că-i stârni veșnica Intrebare:

„De ce?”